

цього ніхто не повинен опускати руки, а навпаки - з усіх сил намагатись втриматись за свій ідеал майбутнього наших дітей, онуків, правнуків. Сьогодні такий час, коли ми повинні єднатись для єдиної мети під назвою — Україна. «Сила народу – в єдності».

Література

1. Грушевський, М. Звичайна схема «руської» історії й справи раціонального укладу історії східного слов'янства / М. Грушевський // Вивід прав України. – К., 1991. – С. 11.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, – 1997. – 376 с

РИТОРИКА НАСИЛЬСТВА: ВПЛИВ РИТОРИЧНИХ ПРИЙОМІВ НА РОЗВИТОК АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ. КОРОТКИЙ НАРИС

Валерія ТКАЧЕНКО

Аспірант

ХНУ ім. В.Н. Каразіна

кафедра теоретичної і практичної філософії імені професора Й.Б. Шада

Актуальність запропонованої роботи виходить з соціально-політичного стану України останніх дев'ять років. Дев'ять років країна знаходиться у стані війни. Дев'ять років пропаганди в країні агресора. Поки Україна захищалась, виходила з економічної кризи, будувала шлях в Європу та долала наслідки радянського минулого, по той бік кордону мовленнєво будувалась своя реальність.

Наче клубок з нитками, крок за кроком, пропаганда росії будувала для своїх громадян портрет українського народу, Америки та західного світу в

цілому. Та не будемо забувати про «привознесеніє» власної унікальності, свого минулого та традиційних цінностей.

Велику роль в російсько-українській війні відіграє пропаганда. Усі політики та військові вищої політичної ланки визнають важливість інформаційного фронту. Так, міністр оборони України у своєму інтерв'ю визначає дві цілі пропаганди. Перша – залякати ворога. Друга – підтримати свою країну [1].

Виходячи з вищезазначеного, **метою нашої роботи** є – проаналізувати роль використання риторичних прийомів та її вплив на підтримання насильства.

Почнемо з того, що у соціально-науковому дискурсі немає чітко визначеної теми «риторика насильства». Це два самостійних поняття, які просто доповнюють одне одного і розкривають одне одного. Дослідження теми насильства показують, що це складно побудований феномен, який став на перетині багатьох дискурсів, від психології та філософії до політики та економіки.

У загальному дискурсі, під насильством розуміють - умисний фізичний чи психічний, вплив однієї особи на іншу, проти її волі, що спричиняє цій особі фізичну, моральну, майнову шкоду, або містить у собі загрозу заподіяння зазначеної шкоди зі злочин, метою. Такий вплив на особу здійснюється вчиненням певних умисних діянь [4].

Повертаючись до словосполучення «Риторика насильства», ми знаходимо більш звичке, синонімічне поняття - «мова ворожнечі». Хоча насправді це просто сукупність фото, відео, аудіо матеріалів, які направляють на «ворога». Поняття ворога можуть надавати націям, расам, людям певної статі чи окремій людині, або групі людей.

Л. І. Юрченко, А. С. Міносян зазначають, що саме риторика у суспільному дискурсі займається репрезентацією теми насильства, визначає певні поведінки насильством і тим самим конструє об'єкти і суб'єкти насильства, а, отже, і насильство як соціальний факт [5]

Таким чином, риторика насильства стає не просто певним набором риторичних прийомів, стратегем, пасток, які свідомо цілеспрямовані на формування агресивної поведінки одних людей до інших, а й керує цим дискурсом у цілому.

Якщо ми звернемось до ретардації та зробимо декілька кроків назад, то побачимо, що репрезентація теми насильства було різно акцентована. Так, античні філософи робили акцент на онтології насилля, що розумілося ними як невід’ємний елемент світового порядку; середньовічний період звертав увагу до проблематики насилля в рамках метафізичної проблематики теодицеї; період Нового часу – це перенесення аналізу феномену насилля у сферу політичної філософії, заклавши тим самим основи правового підходу до розуміння насилля); німецького Просвітництва (етичні підходи вивчення насилля та продовження політичних). Щодо періоду другої половини ХІХ – початку ХХ століття насилля було возвеличено, міфологізоване та інкорпороване в тоталітарні ідеології нацизму, фашизму й комунізму, а у післявоєнний період – демістифікація модерністського культу насилля, в постмодернізмі – доведення до досконалості риторики дезавування різних форм репресивності [3].

На наш погляд, сьогодні тема насильства носить соціальний характер – теорія ненасильства, прийнятті іншого, ідеї толерантності тощо. Ще до війни Україна ставала на шлях переосмислення, профілактики та боротьби з домашнім насильством, яке може бути результатом радянського минулого, патріархального суспільства та слабкої законодавчої системи. Україна створювала центри допомоги, гарячі лінії підтримки та ставала на шлях оприлюднення, розгортання цієї теми в мас-медіа. Але якщо раніше проблема домашнього насильства була породжена нашими внутрішніми процесами, то події 2022 року прийшли з навколишнього світу і спричинені мовою ворожнечі.

Для підтримання такої мови, використовуються такі прийоми як, «ампліфікація», «градація», «персоніфікація». Коли український народ став

«укропами», «хохлами», «фашистами», «нацистами», «ба(е)ндеравцями» тощо. Окремо, можна побачити використання різних риторичних пасток, наприклад, як «ярлик», «красиві фрази», посилення на примарний авторитет тощо. Якщо звертати до класичного античного риторичного канону, то російська пропаганда робить акцент на «Post hoc, propter hoc», «Petitio principii» та «Ignorantio elenchi». А усю пропаганду можна звести до «Argumentum ad vericundiam» - будування загального та єдиного авторитета (російська влада) та постійної апеляції до неї.

Найголовнішою умовою при будуванні реальності – є тотальне розповсюдження потрібної інформації. Усі державні телеканали, усі газети, інфлюенсери – повинні казати одне і те саме. Головна мета пропаганди – будування своєї реальності за рахунок відсутність інших засобів інформації, монотонного повторення одних і тих же фраз, виведення людей на емоції. Виведення на емоції, які потрібні владі.

Наша робота носить характер короткого, загального нарис у сфері вивчення риторики та насильства, але може стати циглинкою в фундаменті великих риторичних аналізів сучасних подій. Ми зрозуміли, риторика насильства – є зібранням поняттям та не використовується у широкому дискурсі. Ближче до цього риторики та пропаганда та цілі їх використання. На прикладі росії, увесь світ бачить, що пропаганда наносить великі лексичні удари. Мова може руйнувати особисті кордони, змінює реальність та буду майбутнє. А як казала Н. Попова, «А осмислення тієї чи іншої проблеми – це, передусім, осмислення понятійного словника, у якого ставиться проблема. А, значить, єдиною реальністю, яка піддається тлумаченню як присутність, може бути тільки мова» [2].

Література

1. Комаров, Д. (2023, 5 травня). Рік. За кадром. Міністр. Спецпроект Дмитрия Комарова [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=XO0YLN97R7I>

2. Попова Н.В. Риторика: учебно-методическое пособие/ Н.В. Попова.–Х.: ХНУ имени В.Н.Каразина, 2012.–56с.
3. Слюсар В. М. Насилля як субстанційна характеристика соціальних трансформацій [Електронний ресурс]/ В. М. Слюсар. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2019/05/Slyusar-27.06.2019_disert.pdf.
4. Шемшученко Ю. С. Юридична енциклопедія [Електронний ресурс]/ Ю. С. Шемшученко // Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана. – 2002. – Режим доступу до ресурсу: <https://leksika.com.ua/13761106/legal/nasilstvo>.
5. Юрченко Л. І. Філософія насильства та жорстокості тоталітарного суспільства [Електронний ресурс]/ Л. І. Юрченко, А. С. Міносян. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://91.234.43.156/bitstream/123456789/8550/1/Юрченко%20тотал%20сусп.pdf>.

РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ОБСЦЕННОЇ ЛЕКСИКИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ - ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ТРАДИЦІЙНИХ ЗАБОБОНІВ АБО ДЕГРАДАЦЯ СУСПІЛЬСТВА?

Аліна ТОДОРОВА

студентка групи ЕПП-11-22

Харківський національний автомобільно-
дорожній університет

Лариса ФІЛШЕНКО

канд.іст.наук, доцент, доцент кафедри філософії та ППП

Харківський національний автомобільно-
дорожній університет